

MANAGEMENT RESPONS - BTC

Ex-post impactevaluatie van vier projecten van de gouvernementele samenwerking

BTC verwelkomt de resultaten van de impact ex-post evaluatie, welke een interessante bijdrage levert in het zoeken naar middelen om de resultaten van ontwikkelingssamenwerking op te volgen en aan te tonen, een bezorgdheid en uitdaging die we als uitvoerend orgaan van de bilaterale samenwerking uiteraard delen. Globaal genomen was het een interessant proces, dat de verschillende actoren in staat gesteld heeft om bewust te worden van de moeilijkheden die impact evaluatie met zich mee brengt, alsook van haar limieten en van het belang van een gemeenschappelijk denkkader te kunnen delen.

Wat de bevindingen, conclusies, aanbevelingen en getrokken lessen betreft, willen we een aantal aspecten belichten die ons inziens verder belicht dienen te worden vooraleer te kunnen bepalen hoe en in welke mate impact evaluatie een rol kan of dient te spelen in de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Deze worden in het laatste deel van deze management response behandeld, na de specifieke respons op de bevindingen m.b.t. de 4 interventies en na deze op de drie aanbevelingen.

Specifiek respons op de impact evaluatie van vier interventies

Rwanda

Dit evaluatieproces werd afgebroken door externe factoren waar de actoren onvoldoende invloed op hadden. Ook al heeft dit geen bevindingen opgeleverd over deze interventie *an sich*, op methodologisch vlak is dit een interessante casus om lessen te trekken voor impact evaluaties in de toekomst. Deze casus verdient dan ook verdere analyse, waarvan de conclusies interessant kunnen zijn voor het toekennen van een rol voor impact evaluatie in de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

DR Congo

Reeds voor aanvang van deze evaluatie werd verwacht dat de impact negatief zou zijn. Op het behalen van outcome en impact niveau berustten zware hypothesen die niet ingevuld werden tijdens de uitvoering. We zijn het ermee eens dat deze interventie niet voor herhaling vatbaar is. Het is dan ook nodig om hieruit de nodige lessen te trekken en zodoende een afdoend antwoord te vinden op hoe de onderwijssector ondersteund dient te worden in partnerlanden met een institutionele context die zware hypothesen legt op het bereiken van ontwikkelingsresultaten. Binnen dit kader verdient ons inziens de “post-conflict” context waarbinnen deze interventie opgezet werd, meer aandacht. Ook de extrapolatie van de resultaten van 1 site naar alle sites is met de nodige voorzichtigheid te interpreteren, daar het, zoals de evaluatoren ook aangeven, net de persoonlijkheid van de actoren is – *leadership* – dat het verschil kan maken.

Marokko

Het oorspronkelijke rapport van de evaluatoren alsook het syntheserapport, wijst op een zwak design van de interventie, maar concludeert tegelijkertijd dat de outputs globaal gezien correct behaald werden, dat de outcome bereikt werd en dat er een positieve impact kon worden vastgesteld op het inkomen van de begunstigde landbouwers. Er wordt van een globaal positieve impact gesproken. Dit vinden we niet meer terug in de samenvatting. De nadruk wordt er gelegd op de negatieve elementen

van de outcome resultaten, terwijl de positieve resultaten worden afgezwakt of weggelaten; er wordt tevens verwezen naar het gebrek aan effect op de rurale exodus, waarbij het de vraag is of het wel realistisch is om deze macro doelstelling, onderhevig aan heel wat andere factoren, als effect te mogen verwachten van dit type interventie. Ook al begrijpen we dat er keuzes dienen gemaakt te worden in het opstellen van een samenvatting, we vinden dat daarbij de geest behouden dient te worden zodat de samenvatting blijft overeenstemmen met het oorspronkelijke eindrapport van de evaluatoren en met het synthesesrapport en er geen "rapportage bias" zou plaatsvinden.

Senegal

In de rapportage over de interventie in Senegal heeft er een nog grotere verandering plaats gevonden: na het rapport dat voorgelegd werd door de consultants heeft een graduele verschuiving plaatsgevonden van een positieve eindbalans, naar een eerder negatieve tot negatieve eindbalans.

Zo concludeerde het rapport van de consultants dat voorgelegd werd aan het begeleidingscomité als volgt (p. 136-139) :

- *Mbt de duurzaamheid van de toegang tot water*
 - **Les principales réalisations du PARPEBA sont toujours en place et continuent à avoir un impact positif sur les populations bénéficiaires.**
 - **Une bonne conception des ouvrages et une qualité adéquate des travaux est à souligner. Ils sont tous toujours fonctionnels et utilisés en 2012.**
 - **Le PARPEBA a contribué à fournir un accès amélioré à la population des villages raccordés mais également, dans une moindre mesure, à la population des villages voisins non-raccordés.**
 - **Le PARPEBA a contribué à l'accès durable en eau des populations vivant dans un village connecté, et dans une moindre mesure aux populations vivant dans un village non connecté à l'eau d'un forage.**
- *Mbt watergebruik en de effecten ervan*
 - **Il n'est pas possible d'apprécier, sur base des données collectées, si l'avènement du forage a permis aux ménages de consommer plus d'eau qu'auparavant. Cependant, les observations de terrains semblent indiquer que le PARPEBA n'a pas eu l'effet d'accroître les quantités d'eau consommée par jour et par personne. » Les sous-points suivants sont également soulignés :**
 - **La disposition à payer des usagers est élevée**
 - **Une analyse de moyennes en double différences permet de conclure que l'accès à l'eau du forage réduit significativement le temps de collecte de l'eau, dans des proportions diverses selon le type d'accès et la saison.**
 - **L'accès aux bornes fontaines réduit significativement la pénibilité de la collecte de l'eau en supprimant la corvée de l'exhaure.**
 - **Ces constats insinuent que les ménages bénéficiant d'un accès à l'eau d'un forage ont une capacité plus grande à lisser leurs revenus tout au long de l'année.**
 - **Effet sur l'éducation. Un test original mais imparfait semble indiquer un effet positif de l'accès à l'eau du forage sur l'éducation**
 - **Effet sur le bien-être et la cohésion sociale. L'accès à l'eau via un robinet a vraisemblablement contribué à l'amélioration du bien-être des populations bénéficiaires, femmes, hommes et enfants.**
 - **Un ensemble d'éléments témoignent d'une véritable préoccupation du PARPEBA par rapport à la mesure de ses effets. Cependant, les informations disponibles à ce jour ne sont pas utilisables pour mesurer son impact. C'est interpellant. Les causes sont diverses.**
- *Mbt de kwaliteit van het water en de effecten ervan:*

- **Le PARPEBA a privilégié la quantité sur la qualité.** Le PARPEBA s'est inscrit dans la politique nationale qui privilégiait la quantité des branchements (publiques dans les zones rurales) à la qualité de l'eau offerte. **La potabilité chimique de l'eau reste un problème.** Un tiers des sites concernés par les deux derniers projets présentent des teneurs en agents chimiques acceptables (selon les normes de l'OMS).
- **Les données collectées sur la santé ne permettent pas d'apprécier le lien de causalité entre la consommation de l'eau d'un forage et des signes d'amélioration de santé.** Par contre, les données qualitatives collectées indiquent une amélioration du bien-être des bénéficiaires, moins fatigués, moins souvent malade (aussi dû à d'autres facteurs), plus propres, etc.
- *Mbt algemene levenstomstandigheden* **Le PARPEBA contribue significativement et de manière durable à l'amélioration des conditions de vie d'une part non négligeable de la population des trois régions concernées (impact global).**
- *Mbt transversale thema's* : **Les thèmes transversaux du genre et de l'environnement ont largement été pris en compte dans le PARPEBA. Le PARPEBA a des effets positifs significatifs sur les femmes.**

In het synthesrapport werden enkel volgende elementen weerhouden (pagina's 42-43):

- De effecten van het watergebruik.
 - *[...] had het project globaal gezien een **positief effect op de begunstigden en in mindere mate ook op de niet begunstigden.***
 - *De studie toont aan dat de boorput voor een **aanzienlijke tijd- en energiewinst heeft gezorgd, in het bijzonder voor hen die toegang hebben tot een privékraan** (betaald met eigen middelen)..*
 - *Andere resultaten van de nieuwe waterputten, zo blijkt uit de micro-economische enquête, zijn **het verbeterde welzijn en de sterkere sociale cohesie** (minder conflicten tussen de vrouwen, die een groot deel van de waterbevoorrading verzorgen). Er moet ook dieper worden ingegaan op het effect op het onderwijs, meer bepaald het dichtrijden van de geslachtskloof in termen van schoolbezoek, omdat heel wat factoren die losstaan van het project de waargenomen evolutie kunnen verklaren. Een van de grote verdienste van de huishoudenenquête in Senegal is dat ze een aantal onverwachte indirecte resultaten van de ontwikkelingsactie aan het licht brengt.*
 - *[...] dat **PARPEBA de toegang tot water met minstens 15,5% heeft verbeterd voor de bevolking in het interventiegebied.** Dat percentage moeten we jammer genoeg door 3 delen als we enkel naar de boorputten kijken die water leveren met een goede chemische samenstelling.*
- De waterkwaliteit en de effecten ervan.
 - *Hoewel de toegang tot aangeboord water duidelijk positieve resultaten heeft, **blijft de waterkwaliteit op zowel bacteriologisch als chemisch niveau problematisch.** Meer dan twee derde van de sites die werden (her)aangelegd door de PARPEBA hebben immers te kampen met hoge fluor- en zoutgehaltes, die schadelijk zijn voor het menselijk lichaam. Bovendien kan het water tussen de boorput en het uiteindelijke gebruik op tal van manieren besmet raken. De plaatselijke bevolking wordt echter onvoldoend gesensibiliseerd rond de kwaliteit van het water. Die vaststelling noopt tot dringend bijsturingsmaatregelen, om te vermijden dat vervuild water op korte termijn ernstige gezondheidsproblemen veroorzaakt onder de plattelandsbevolking.*

In de samenvatting van het synthesrapport worden daarvan enkel volgende elementen weerhouden:

- De effecten van het watergebruik.
 - *De evaluatie concludeert dat **de bevoorrading met putwater via kraantjes voor een aanzienlijke tijd- en energiewinst heeft gezorgd, in het bijzonder voor de begunstigden met een privékraan.***
 - *Andere effecten van de nieuwe boorputten zijn het verbeterde welzijn en de sterkere sociale cohesie (minder conflicten tussen vrouwen, die een groot deel van de waterbevoorrading verzorgen).*
- De waterkwaliteit en de effecten ervan.
 - ***Niettemin blijft de waterkwaliteit zowel op bacteriologisch als op chemisch niveau een actueel probleem. Meer dan twee derde van de sites die werden (her)aangelegd tijdens PARPEBA hebben te kampen met schadelijke fluor- en zoutconcentraties (WHO-normen).***

Bovendien kan het water tussen de boorput en het uiteindelijke gebruik op tal van manieren besmet raken, een problematiek waar de bevolking niet over wordt voorgelicht. Die vaststelling noopt tot dringende bijsturingmaatregelen, om te voorkomen dat vervuild water op korte termijn ernstige gezondheidsproblemen veroorzaakt onder de plattelandsbevolking.

We stellen vast dat het aantal weerhouden positieve elementen in het syntheserapport sterk verminderd is, dat deze grotendeels methodologisch in twijfel getrokken worden, dat de negatieve aspecten van de waterkwaliteit uitvergroot zijn t.o.v. de gemaakte analyses en de context, en er allusies gemaakt worden op het feit dat deze interventie leidt tot ernstige gezondheidsproblemen. We concluderen dan ook dat er hier een rapportage bias heeft plaats gevonden.

We willen de ernst van de gevolgen van een te hoog fluor gehalte niet betwijfelen, alsook niet het feit dat het merendeel van de sites van deze interventie een te hoog fluor gehalte in het waterbekken heeft. Het situeren van deze elementen binnen de context, alsook het vermelden van de positieve evoluties ex-post, zou dan weer een ander beeld geven en zou meer duiding kunnen geven naar alternatieven en beleidsmatige keuzes toe. Gezien een impact evaluatie per definitie de effecten van een interventie meet, is het een gemiste kans dat het rapport concludeert dat er een ernstig gevaar voor de gezondheid is, zonder meetbaar aan te tonen welk het effect op de gezondheid is na jaren watergebruik. Tevens wekt de samenvatting van het syntheserapport de indruk dat de bevolking niet is gesensibiliseerd over de gevolgen van slechte kwaliteit van het water, terwijl de initiële bewoording het heeft over “onvoldoende” gesensibiliseerd. Een andere “verschuiving” vindt plaats door geen melding te maken van het feit dat deze interventie de principes van de Verklaring van Parijs toegepast heeft door de interventie af te stemmen op de water-strategie van Senegal – waarbij, in die fase, kwantiteit boven kwaliteit geprivilegieerd werd. In het syntheserapport is ook voorbijgegaan aan het feit dat de volgende waterinterventies in Senegal zich gericht hebben op het verbeteren van de waterkwaliteit en dat deze problematiek derhalve niet is uit de weg gegaan door de Belgische coöperatie. Wel integendeel. Er werd met succes invloed uitgeoefend op het partnerland dat sindsdien z'n beleid heeft aangepast en van de waterkwaliteit een hogere prioriteit heeft gemaakt – het toepassen van het eigenaarschap principe in de praktijk. De geohydrologische situatie in de interventie regio is complex en onvoldoende gekend. In grote delen van deze zone zijn geen productieve aquifers van goede waterkwaliteit aanwezig (62 % van alle boringen in de interventie regio hebben een te hoog fluor gehalte). Om onomkeerbare ecologische problemen te voorkomen dienen geohydrologische studies uitgevoerd te worden alvorens het gebruik van aquifers met een goede waterkwaliteit te verhogen. Maar ook hier wordt vooruitgang geboekt : België financiert studies om de complexe watersituatie in Senegal beter in kaart te brengen en zodoende “evidence based decisions” te kunnen maken met als doel om op een duurzame wijze water van goede kwaliteit aan de bevolking te verschaffen. Om op kortere termijn ook een oplossing te bieden installeert de Belgische coöperatie ook waterzuiveringsinstallaties (reverse osmose) die kwalitatief drinkwater aanbieden enkel voor drinkwater verbruik.

Al deze elementen werpen, ons inziens, een ander licht op de resultaten van deze evaluatie zoals voorgesteld in het syntheserapport. Het blijft daarbij onzeker of België andere keuzes had moeten maken, i.p.v. gradueel te werk te gaan van het inzetten op kwantiteit om vandaaruit invloed uit te oefenen op de partner met als doel het uitvoeren van een duurzaam waterbeleid.

Deze verschuivingen tussen de verschillende rapporten gaat veel verder dan een nuance verschil. Het wijzigt de eindconclusie die een lezer zou trekken. De verschuivingen dragen ook niet bij aan het trekken van lessen die vandaag beleidsrelevant zouden zijn voor de watersector.

Specifieke respons op de aanbevelingen

1. Ontwikkel een globale evaluatie strategie met een plaats voor impactevaluatie

We onderschrijven het principe van deze aanbevelingen, die ertoe dient te leiden dat de Belgische coöperatie een goed onderbouwd systeem heeft om verantwoording af te leggen, om de besluitvorming te ondersteunen en om kennis te verzamelen en te verspreiden. We vinden evenwel dat dit nog verder onderzoek vereist, zodat de doelstelling van impact evaluaties, en de te hanteren methodologieën hiervoor, realistisch wordt ingeschat. Zoals hierna aangegeven zijn er openstaande vragen die een politiek-strategisch antwoord verwachten. Het zou daarbij voorbarig zijn om over te gaan tot maatregelen m.b.t. impact evaluatie die gebaseerd zijn op interventies die niet meer in overeenstemming zijn met het huidige paradigma van de ontwikkelingssamenwerking en die bovendien slechts een fractie vormen van het huidige portfolio van interventies van de bilaterale samenwerking.

2. Naar nauwgezette kwaliteitsvolle impactevaluaties.

We onderschrijven het principe om het outcome en impact niveau van interventies op een rigoureuze en kwaliteitsvolle manier te evalueren, alsook het belang van gemengde methodologieën en het beschikken over een goed resultatenkader, samen met een goede interventiestrategie. We vinden het hierbij evenwel voorbarig om dit nu reeds in gedetailleerde stappen vast te leggen daar : i) de aard van de resultaten, alsook de strategie, van huidige interventies danig verschilt van de geëvalueerde interventies door hun programma-brede ondersteuning; ii) interventies niet over de nodige middelen te beschikken om impact-metingen te kunnen doen tijdens de uitvoering; en iii) het gebruiken van de M&E systemen van de partnerlanden – of deze ondersteunen daar waar deze nog niet voldoende zijn uitgebouwd – strategische keuzes van de Belgische ontwikkelingssamenwerking vereisen.

3. “Management towards outcomes and impact” voor realistische projecten die streven naar tastbare resultaten.

We onderschrijven het belang en de mogelijkheid om gericht outcome resultaten te monitoren. MoRe Results, BTC's M&E systeem is heden gericht op het outcome niveau, en brengt ook de assumpties in beeld die het veranderingsproces van output naar outcome niveau bepalen, wat essentieel is wil men lessen trekken uit interventies. Deze benadering sluit aan bij de vereisten die impact evaluatie met zich mee brengt op het niveau van outcome meting.

We onderschrijven het belang van M&E op impact niveau. Dit vereist evenwel beleidsmatige keuzes die nog niet gemaakt zijn (zie hierna algemene respons op de impact evaluatie) alsook verder onderzoek naar de meest geschikte en efficiënte methodes om dit niveau te meten, rekening houdende met de mogelijkheden van de partnerlanden en met de hoge kostprijs van parallelle data collectie systemen op dit niveau.

We willen evenwel de conclusies die aan de basis liggen van deze aanbeveling nuanceren. Het design en dus het M&E kader van de interventies die uitgevoerd werden tussen 2004-2008, werd bepaald rond 2002. Dit was lang voor de afspraken gemaakt werden in Parijs in 2005 die dit zouden veranderen. Voor Parijs sprak men nog van te behalen doelstellingen, niet van te behalen resultaten, een significant verschil. Opvolging van de resultaten beperkte zich tot de output-resultaten, outcome-indicatoren werden vnl. gebruikt om “duiding” te geven aan de beoogde doelstelling, niet om hierop te sturen. Deze focus op het operationele niveau van interventies is sinds de Verklaring van Parijs gelukkig gewijzigd, wat zich ook vertaald heeft in BTC's M&E systeem. De aanbevelingen, alhoewel

pertinent in generieke zin, houden geen rekening met de huidige situatie. Naar operationaliseren van de aanbevelingen is dit niet onbeduidend.

Wat het interne evaluatiesysteem betreft, stelt het syntheserapport dat “het systeem van interne evaluatie ter discussie wordt gesteld. De conclusies van de eindevaluaties werden immers bijna allemaal tegengesproken of genuanceerd door de vaststellingen van de uitgevoerde ex-post evaluaties”ⁱ. Deze “getrokken les” maakte geen deel uit van het rapport dat aan het begeleidingscomité werd voorgelegd. We namen dan ook pas kennis van deze stelling door de publicatie van het syntheserapport. Daarenboven klopt deze stelling niet. Voor DRC en Marokko heeft er geen eindevaluatie plaats gevondenⁱⁱ. We vinden het dan ook te betreuren dat stellingen in een syntheserapport kunnen worden opgenomen zonder de leden van het begeleidingscomité te consulteren, temeer daar ze onjuist zijn.

Wat Senegal betreft stemmen de conclusies van de eindevaluatie m.b.t. de impact van de interventie grotendeels overeen met de conclusies die vermeld worden in het initieel rapport opgesteld door de evaluatoren van deze impact evaluatie. Het verschil zit in het feit dat deze in de eindevaluatie niet meetbaar aangetoond worden. Dit is interessant om lessen te trekken naar “value for money” van impactevaluaties, daar de eindevaluatie met een aanzienlijk kleiner budget gerealiseerd is, edoch tot vergelijkbare conclusies komt.

Algemene respons op de ex-post impact evaluatie

Beleidsmatige dimensie van impact evaluatie : afstemmen, eigenaarschap en intern rekenschap

Sinds de Verklaring van Parijs dienen interventies de resultaten van de partnerlanden te ondersteunen en dienen voor de opvolging ervan, de M&E systemen van de partnerlanden gebruikt te worden. Concreet komt het erop neer dat het impact niveau een resultaat is van het partnerland, terwijl het outcome niveau aangeeft hoe België de partner ondersteunt in het behalen van dit impact-niveau. Het bepalen en het meten van het impact niveau, en in mindere mate van het outcome niveau, gebeurt derhalve door de meetsystemen van het partnerland. De evaluatie gaat niet uit van een benadering waarbij het meten van het impact niveau de partner toebehoort. Dit leidt tot volgende openstaande kwesties :

- De evaluatie van de interventie in Rwanda heeft de gevoeligheid blootgelegd van data verzameling op impact niveau. Niet elk partnerland staat ervoor open om de gegevens over deze strategische resultaten, die onder haar eigenaarschap worden ontwikkeld en beheerd, te delen. In 1 van de 4 casussen heeft dit voor problemen gezorgd. Deze kwestie toont de noodzaak aan van een beleidsmatige positie.
- De vraag is eveneens in hoeverre België de rol van de partner mag overnemen wat impact meting betreft. Geeft men de voorkeur aan het nakomen van de engagementen aangegaan in Parijs m.b.t. het gebruiken van de systemen van de partnerlanden, ten koste van intern rekenschap (aan de Belgische belanghebbenden) of valt intern rekenschap te verkiezen boven afstemming en eigenaarschap?
- Een bijkomende afweging is of de middelen niet eerder dienen aangewend te worden om, in overeenstemming met artikel 18 c van *Busan Partnership for Effective Development Cooperation*, systematisch de capaciteit van de partnerlanden te versterken zodat hun statistieken en M&E systemen impact niveau kunnen opvolgen?

Impact evaluatie als middel om beleidsondersteunend te werken

Impact evaluaties hebben een hoge kostprijs. In het evaluatierapport gaat men uit van de stelling dat deze kosten verdwijnen wanneer de M&E systemen van de interventies outcome en impact meten. Wat outcome betreft zijn de huidige M&E systemen zo opgezet dat dit het geval zou moeten zijn. Het meten van het impact niveau is zoals de evaluatie aangeeft een complexe materie die de nodige middelen, inclusief competenties, vereist. Het komt er dan ook op neer dat, als men in de huidige situatie impact wil meten, men zal moeten overgaan tot het opzetten van parallelle meetsystemen op interventieniveau, waarbij de kostprijs van de data collectie van de impact evaluatie naar de interventies wordt verschoven. De vraag die zich hierbij stelt is als volgt :

- In welke mate is het haalbaar om middelen voor data-collectie op impact niveau te bekomen, ten koste van investeringen in diensten en goederen voor het partnerland. Ook hier gaat het over een keuze te maken door de Belgische coöperatie, m.a.w is het haalbaar om in de onderhandelingen met de partnerlanden hoge M&E kosten en extra internationale technische assistentie af te dwingen voor de interventies om impact te meten?

De impact evaluatie kan bepalend zijn voor beleidsondersteuning. Deze conclusie gaat evenwel gepaard met de nodige vragen en beperkingen.

- Deze impact evaluatie heeft 4 interventies geëvalueerd, terwijl het totaal aantal interventies van de bilaterale samenwerking heden circa 150 interventies bevat. Gezien de kostprijs en de vereiste inspanningen enerzijds, alsook de realiteit m.b.t. data-beschikbaarheid op impact niveau verzameld door de partnerlanden zelf, is het onmogelijk om dit voor alle interventies te doen.
- In welke mate zijn de conclusies van deze interventies extrapoleerbaar naar gelijkaardige interventies in een andere context? Het zou voorbarig zijn ervan uit te gaan dat de conclusies een impact evaluatie m.b.t. een waterinterventie in Senegal, gelden voor de gehele watersector, onafhankelijk van het land waarin deze plaats vindt.
- De vraag hoe beleidsrelevante en betrouwbare informatie sneller kan gecreëerd worden om op belangrijke beslissingsmomenten te onderbouwen, vergt ons inziens verder vergelijkend onderzoek waarbij met de realiteit van de beperkte middelen en beperkte data collectie systemen in de partnerlanden rekening dient te worden gehouden. We sluiten ons aan bij de vaststelling dat er aandacht nodig is voor het verfijnen van de doorstroming van informatie van uitvoeringsfase naar programmering- en identificatiefase om zodoende de onderhandelingspositie te versterken van de Belgische actoren.

Het belang van realistische interventies, tastbare resultaten en een resultaatgericht M&E systeem

- De geëvalueerde interventies, afgelopen in 2008, zijn atypisch t.o.v. de huidige interventies die, doorgaans een programmabenedering volgen met als doel de sector-strategie van het partnerland te ondersteunen. Het verschil is dan ook dat er vandaag een behoefte is aan evaluatiemethoden die de impact van deze specifieke sector-ondersteuning kunnen meten en die zich uitspreekt over samenwerking met andere donoren.
- De evaluatie heeft interventies onderzocht die in 2008 zijn afgelopen en voor de Verklaring van Parijs werden ontwikkeld. De Verklaring van Parijs heeft belangrijke veranderingen teweeg gebracht wat resultaatgericht beheer betreft, waarbij het outcome en impact niveau niet langer als een “na te streven doel”, maar wel als een “te behalen resultaat” werden

beschouwd. Het outcome en impact niveau van de geëvalueerde interventies werden zodoende opgezet volgens het eerste paradigma (doel), maar geëvalueerd volgens het tweede paradigma. Dit heeft consequenties naar de toepasbaarheid van de conclusies en aanbevelingen op de huidige context.

Algemene conclusie

We delen de vaststelling dat impact evaluaties een antwoord kunnen bieden op de vraag om nauwgezet rekenschap af te leggen over al dan niet behaalde ontwikkelingsresultaten, om het nemen van beslissingen te ondersteunen en om lessen te trekken uit afgelopen interventies. Een impact evaluatie kan ook ingaan op de attributie vraag die zich op het outcome-impact niveau stelt, alsook op beleid gerelateerde vragen. Een “value for money” afweging is hier nodig, alsook verder onderzoek naar methoden om tijdig beleidsondersteunende informatie op te leveren zodat beleidskeuzes “evidence based” gemaakt kunnen worden.

We delen ook de mening dat een impact evaluatie een robuuste methodologie vereist, die idealiter ondersteund wordt door gedegen monitoring- en evaluatiesystemen (M&E) van interventies. We hebben daarbij gewezen op het feit dat de kostprijs van data-collectie niet wegvalt, maar verschoven wordt naar de M&E systemen van interventies.

We betreuren dat het syntheserapport en de samenvatting ervan een “rapportage bias” bevat m.b.t. Senegal, m.b.t. de stelling over de interne evaluatiesystemen en in mindere mate m.b.t. Marokko. Dit dient in de toekomst vermeden te worden om zo te vermijden dat informatie die niet correct is, verspreid wordt.

Wat de aanbevelingen betreft hebben we de aandacht gevestigd op de beleidsmatige keuzes die het uitbreiden van impact evaluaties vereist, alsook op de noodzaak om bepaalde aspecten verder te onderzoeken, in een kader dat de gehanteerde methodologie afweegt tegen andere methodologieën, alsook tegen het huidige M&E systeem van interventies dat outcome en bijdrage tot impact opvolgt.

ⁱ Syntheserapport, pagina 68.

ⁱⁱ Dit is een afwijking in het systeem dat in het verleden regelmatig voort kwam : het was een gangbare praktijk dat, wanneer de mid-term evaluatie pas in de tweede helft van de duurtijd van de interventie werd uitgevoerd, de eindevaluatie werd weggelaten. BTC's huidig M&E systeem heeft hier paal en perk aan gesteld.